

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра земельного та аграрного права

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Земельні спори»

Рівень вищої освіти –другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти –магістр

Галузь знань – 08 «Право

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Затверджено на засіданні
Вченої ради
протокол № від р.

Ректор
_____ **Анатолій Гетьман**

Харків 2022

Програма навчальної дисципліни «Земельні спори» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 38 с.

Розробники:

Ігнатенко Ірина Володимирівна, доц. к.ю.н., доцент
Лейба Людмила Василівна, доц. к.ю.н., доцент

Затверджено на засіданні кафедри земельного та аграрного права
(протокол № 12 від 21.02.2022 р.)

Завідувач кафедри – Шульга Михайло Васильович, доктор юридичних наук, професор

Зміст

1. Вступ.....	4
2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці).....	10
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	101
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	13
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять.....	13
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	14
4.3. Освітні технології та методи навчання.....	15
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни	15
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	199
Додаток 1.19Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни	299
Додаток 2. Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей.....	34
Додаток 3. Матриця зв'язків модулів навчальної дисципліни, результатів навчання та предметних компетентностей в програмі навчальної дисципліни	38

1. Вступ

1.1. *Мета та завдання* навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни – закріплення, розширення та поглиблення спеціальних правових знань щодо змісту норм законодавства, що регулюють земельні правовідносини при розгляді та вирішенні земельних спорів; практичної діяльності спеціально уповноважених органів з вирішення земельних спорів; ролі інституту захисту земельних прав як комплексної системи юридичного інструментарію, що реалізується через судовий та позасудовий порядок вирішення земельних спорів для активізації аналітичної діяльності студентів, вироблення вмінь самостійного аналізу й тлумачення законодавства; правильного застосування способів захисту земельних прав та правових позицій Верховного Суду при вирішенні земельних спорів щодо аналогічних правовідносин; набуття студентами комплексу системних та професійних знань, компетенцій у сфері правового регулювання користування земельними ділянками, що дозволяють здійснювати самостійні наукові дослідження та розробляти практичні рекомендації у відповідній сфері. Вивчення дисципліни «Земельні спори» сприяє становленню сучасного правника, як фахівця, який може забезпечити режим законності щодо сталого розвитку землекористування, земельних прав та інтересів відповідних суб'єктів.

Завдання – формування фахових та предметних компетентностей, що спираються на науково обґрунтовані концепції і доктрини, розуміння основ правового регулювання вирішення земельних спорів; набуття умінь визначення особливостей правовідносин, що виникають при розгляді та вирішенні земельних спорів, та специфіки вирішення окремих категорій спорів, пов'язаних із земельними правовідносинами у судах загальної юрисдикції, застосування неюрисдикційних форм і способів захисту земельних прав, систематизації та класифікації земельних спорів; опанування прийомів аналізу правозастосовної практики розгляду і вирішення земельних

спорів, переконливої аргументації, що спирається на норми права, в об'єктуванні власної точки зору з тієї чи іншої проблеми, пов'язаної з розглядом земельного спору.

1.2. *Статус навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми:* за вибором студента

1.3. *Пререквізити:* Цивільне право» (Частина 1), «Цивільне право» (Частина 2), «Цивільний процес», «Господарське право».

1.4. *Кореквізити:* «Практикум з адвокатури», «Особливості розгляду окремих категорій цивільних справ», «Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці».

1.5. *Постреквізити:* - .

1.6. Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти:

ПК1. Здатність здійснювати критичний та системний аналіз різних правових явищ, земельно-правових норм та юридичних фактів.

ПК2. Системно розуміти правові проблеми вирішення земельних спорів та специфіку правового регулювання розгляду та вирішення земельних спорів.

ПК3. Знання та розуміння юридичної природи категорій «земельні спори».

ПК4. Здатність тлумачити та застосовувати норми земельного права та законодавства у процесі роботи за юридичною спеціальністю.

ПК5. Здатність планувати, організовувати і контролювати власну діяльність при вирішенні професійних завдань.

ПК6. Уміння грамотно і точно обґрунтовувати власну позицію та прийняте рішення за конкретним завданням щодо вирішення земельних спорів.

ПК7. Знання методів, засобів, прийомів, що використовуються у відповідності до прийнятих правил при систематизації нормативно-правових актів земельного спрямування для забезпечення їх досконалості.

ПК8. Здатність до використання інформаційних технологій і баз даних при вирішенні науково-практичних проблем щодо розгляду та вирішення земельних спорів.

ПК 9. Здатність навчатися та безперервно поновлювати свої знання, уміння самостійно вирішувати науково-теоретичні та науково-практичні проблеми щодо розгляду та вирішення земельних спорів.

ПК10. Уміння професійно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, брати до уваги думки інших членів команди, здатність демонструвати основні навички роботи у команді.

ПК11. Уміння самостійно поповнювати свої знання та використовувати їх в практиці застосування земельного законодавства.

ПК12. Здатність ознайомлюватись із законодавством ЄС щодо вирішення земельних спорів.

ПК13. Володіти навичками визначення особливостей правовідносин, що виникають при розгляді та вирішенні земельних спорів.

ПК14. Демонструвати знання щодо юридичних гарантій захисту земельних прав власників та користувачів земельних ділянок як комплексної системи юридичного інструментарію.

ПК15. Визначати специфіку вирішення окремих категорій спорів, пов'язаних із земельними правовідносинами у судах загальної, адміністративної та господарської юрисдикції та застосування належних способів захисту земельних прав.

ПК16. Виробляти вміння аналізувати правозастосовну практику розгляду і вирішення земельних спорів щодо права власності.

ПК17. Кваліфіковано обґрунтовувати правові позиції Верховного Суду та самостійну точку зору з тієї чи іншої проблеми, пов'язаної з розглядом земельного спору тощо.

ПК18. Уміння складати правові документи із застосуванням відповідних прийомів при вирішенні завдань щодо розгляду та вирішення земельних спорів.

ПК19. Здатність критичного та системного аналізу правових норм, правовідносин у професійній діяльності при вирішенні практичних завдань щодо розгляду та вирішення земельних спорів.

ПК20. Уміння аналізувати правові проблеми та вирішувати практичні завдання, формувати правові позиції та здійснювати юридичні дії в відповідності з земельним законодавством.

Експлікація загальних і спеціальних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей (Додаток 1)

1.7. Перелік результатів навчання здобувача вищої освіти:

РН НД – 1.1. Демонструвати знання і розуміння сучасної земельно-правової доктрини, цінностей, принципів та стандартів у межах галузі земельного права, а також міжнародного та європейського права.

РН НД – 1.2. Здійснювати критичний та системний аналіз різних правових явищ, юридичних фактів, земельно-правових норм і земельних правових відносин.

РН НД – 1.3. Демонструвати знання щодо основних правових інститутів земельного права, особливостей їх реалізації та застосування, використовувати знання і практичні навички в галузі захисту прав на землю.

РН НД – 1.4. Визначати межі земельної правосуб'єктності, статуси суб'єктів земельних правовідносин, форми їх реалізації.

РН НД – 1.5. Формулювати та аналізувати проблеми реалізації конституційних основ правового регулювання земельних відносин.

РН НД – 1.6. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів щодо розгляду та вирішення земельних спорів.

РН НД – 1.7. Надавати консультації щодо можливих способів захисту земельних прав.

РН НД – 1.8. Формулювати обґрунтовані правові висновки при вирішенні земельно-правових задач і проблем.

РН НД – 1.9. Використовувати правничу термінологію у процесі професійної діяльності, оперувати юридичними поняттями і категоріями галузі, застосовувати положення національного та міжнародного законодавства щодо вирішення земельних спорів.

РН НД – 1.10. Відшукувати професійну інформацію й використовувати інформаційні технології і бази даних з метою отримання такої інформації для професійної діяльності.

РН НД – 2.1. Обґрунтувати сутність земельного спору, а також аргументувати визначення об'єкта та предмета спору та його підвідомчість.

РН НД – 2.2. Виявляти проблеми у правовому регулюванні земельних відносин і пропонувати способи їх вирішення з використанням теоретичних і прикладних знань відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод.

РН НД – 2.3. Визначати правовий статус органів у сфері приналежності земельних прав та земельних спорів, функції та завдання органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин.

РН НД – 2.4. Визначати систему земельних прав громадян, гарантії, форми та способи захисту земельних прав.

РН НД – 2.5. Демонструвати знання та розуміння правових проблем і колізій у галузі регулювання земельних відносин, проблеми реалізації норм процесуального та матеріального права в земельних правовідносинах.

РН НД – 2.6. Здійснювати юридичну кваліфікацію при вирішенні практичних завдань у сфері забезпечення земельних прав та вирішення земельних спорів.

РН НД – 2.7. Здійснювати юридичну кваліфікацію земельного спору, правильно обравши при цьому ефективні спосіб та форму захисту земельних прав.

РН НД – 2.8. Демонструвати знання щодо процедурних аспектів та аргументувати переваги вирішення земельного спору у позасудовому чи судовому порядку.

РН НД – 2.9. Готувати проекти актів застосування земельного права в процесі розв’язання практичних завдань.

РН НД – 2.10. Застосовувати набуті знання щодо розгляду та вирішення земельних спорів у стандартних професійних ситуаціях методами відтворення та реконструкції.

Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни і результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей (Додаток 2)

1.8. Модулі програми навчальної дисципліни.

Модуль 1. Земельні спори: загальна характеристика їх вирішення.

Модуль 2. Особливості вирішення земельних спорів з урахуванням титулу приналежності земельної ділянки.

Програма навчальної дисципліни – сукупність модулів, їх певна послідовність, що сприяє оволодінню певними компетентностями, необхідними для досягнення конкретних результатів навчання. Кожен модуль має певну логічну завершеність стосовно необхідних результатів освоєння освітньо-професійної програми в цілому. У межах модуля теми не визначаються.

Модульний принцип побудови програми навчальної дисципліни забезпечує гнучкість змісту навчальної дисципліни, що відбивається в можливості його диференціації і інтеграції. Безперервність змістовного і логічного переходу між модулями програми навчальної дисципліни, а також збільшення нового знання стають можливими завдяки застосуванню принципу «дидактичної спіралі».

Кількість навчальних одиниць (дидактичний обсяг) змісту навчальної дисципліни має відповідати структурі навчальної дисципліни та реальному навчальному часу студентів.

Дидактичний обсяг навчальної дисципліни визначає розробник експертним способом з орієнтацією на предметну сферу навчальної дисципліни, а також на компетентності та результати навчання.

Кількісно-якісні показники реалізації програми навчальної дисципліни в межах дидактичної структури визначаються у таксономії навчальної дисципліни.

Експлікація модулів компетентнісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни визначається у матриці зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями (Додаток 3).

2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці)

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура та кількість годин
Кількість кредитів ЄКТС: 4 Кількість модулів*: 2 Загальна кількість годин: 120 Тижневих годин: 4 год.	Рівень освіти – другий (магістерський) рівень Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право»	Модуль 1 Лекції: 14 Практичні/семінарські заняття/ колоквиум: 14 Самостійна робота: 60 Модуль 2 Лекції: 6 Практичні/семінарські заняття/колоквиум: 6 Самостійна робота: 20 Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)

* рекомендується: не більше 2-3 модулів для навчальних дисципліни, які вивчаються один семестр; не більше 4-6 модулів для навчальних дисциплін, які вивчаються два семестри.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Земельні спори: загальна характеристика їх вирішення.

Система юридичних гарантій забезпечення земельних прав. Конституційна гарантія судового захисту земельних прав. Нормативно-правові гарантії прав на землю. Організаційно-правові гарантії земельних прав. Загальні та спеціальні юридичні гарантії земельних прав. Вирішення земельних спорів як гарантія земельних прав. Проблеми вирішення земельних спорів у світлі сучасної земельної реформи.

Земельний спір: поняття, причини виникнення, види. Об'єкти земельних спорів. Риси земельних спорів. Класифікація земельних спорів. Власне земельні спори. Суб'єкти земельних спорів. Держава як суб'єкт земельних спорів.

Способи захисту земельних прав та їх класифікація. Відшкодування збитків власникам земельних ділянок як самостійний спосіб захисту земельних прав. Система органів, які вирішують земельні спори. Характеристика земельних спорів, які вирішуються судами. Юрисдикція адміністративних судів щодо вирішення земельних спорів. Неюрисдикційна форма захисту земельних прав. Самозахист як самостійна форма захисту земельних прав.

Особливості правового механізму забезпечення захисту земельних прав. Підстави виникнення та припинення прав на земельну ділянку та їх значення при вирішенні земельних спорів. Рішення суду як підстава виникнення права на земельну ділянку. Особливості спорів, які вирішуються виключно судами. Особливості суб'єктного складу земельних спорів, які вирішуються адміністративними судами. Категорії спорів, які вирішуються судами загальної юрисдикції. Виконання судових рішень щодо вирішення земельних спорів. Порядок вирішення земельних спорів органами місцевого самоврядування. Права сторін при вирішенні земельних спорів. Обов'язки сторін при вирішенні земельних спорів. Виконання рішень щодо земельних

спорів, які вирішуються в позасудовому порядку. Врегулювання земельних спорів шляхом медіації.

Модуль 2. *Особливості вирішення земельних спорів з урахуванням титулу приналежності земельної ділянки.*

Спори, що виникають із земельних відносин. Особливості їх вирішення. Вирішення судами справ за заявами з приводу володіння, користування і розпорядження земельними ділянками, що перебувають у власності громадян чи юридичних осіб. Земельні спори щодо реалізації права власності на земельні ділянки. Особливості вирішення земельних спорів щодо припинення права власності на земельні ділянки. Особливості вирішення земельних спорів, пов'язаних із укладенням договорів оренди землі. Земельні спори, пов'язані із поновленням договору оренди землі. Особливості земельних спорів щодо внесення змін до договору оренди земельних ділянок. Особливості судової практики щодо підстав та порядку припинення договору оренди земельної ділянки. Специфіка вирішення земельних спорів, пов'язаних із відчуженням земельних ділянок для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності. Особливості вирішення судами справ за заявами з приводу визнання недійсними державних актів про право власності та право постійного користування земельними ділянками. Вирішення земельних спорів щодо справ за заявами про право громадян на земельну частку (пай). Особливості вирішення судами справ за заявами про визнання недійсною відмови в наданні у постійне користування земельних ділянок юридичним особам. Особливості вирішення земельних спорів, пов'язаних із укладенням та припиненням договору на користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб. Особливості вирішення земельних спорів, пов'язаних із укладенням та припиненням договору на користування чужою земельною ділянкою для забудови. Земельні спори щодо примусового припинення права на земельну ділянку з передбачених Земельним кодексом України підстав. Особливості

вирішення судами справ за заявами про визнання недійсними угод щодо земельних ділянок, укладених із порушенням установленого законом порядку. Особливості вирішення судами справ за заявами про повернення самовільно зайнятої земельної ділянки чи про звільнення земельної ділянки особою, що займає її без належних на те підстав. Земельні спори, пов'язані із набуттям та припиненням права земельного сервітуту. Специфіка вирішення спорів щодо додержання правил добросусідства.

Особливості вирішення земельних спорів, пов'язаних із відшкодуванням шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок. Вирішення земельних спорів, пов'язаних із відшкодуванням шкоди, заподіяної внаслідок використання земельних ділянок не за цільовим призначенням. Земельні спори, пов'язані з відшкодуванням шкоди, заподіяної внаслідок зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу. Особливості вирішення земельних спорів, пов'язаних із визначенням та відшкодуванням збитків власникам землі та землекористувачам. Вирішення земельних спорів, пов'язаних із відшкодуванням шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

При вивченні дисципліни «Земельні спори» використовуються такі види навчальної роботи, як лекції, практичні заняття, колоквіуми, консультації, індивідуальні навчально-дослідні завдання, самостійна робота студентів.

Практичні заняття є дієвою формою навчання, що дозволяє активно розвивати навички юридичного мислення, свідомого оперування правовими

нормами і категоріями, здатність правильно оцінювати колізійні ситуації з реальних судових справ тощо. Саме на цих заняттях вибудовується фундамент для ефективного застосування набутих знань і вмінь у майбутній професійній діяльності правника. Для поглибленого осмислення найважливіших теоретичних тем передбачено колоквиум.

4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи студента навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу. Під час самостійної роботи слід опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативні акти, судову практику до тем, що виносяться на практичні заняття. Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- виконання домашніх завдань – вивчення теоретичного матеріалу, рішення практичних задач, аналіз ефективності застосування норм земельного законодавства на практиці, підготовка до ділової гри тощо;
- доопрацювання матеріалів лекції – ознайомлення з монографічною літературою по темах лекційного матеріалу, аналіз практики застосування норм земельного законодавства, на які були посилання в лекційному матеріалі;
- робота в інформаційних мережах – користування базами даних, інформаційно-пошуковими та інформаційно-довідковими системами, автоматизованими бібліотечними системами, електронними журналами тощо;
- есе за вузькоспеціальною проблематикою – висвітлення актуальної теми за вузькоспеціальною проблемою курсу «Земельні спори». Тема есе обирається за однією із тем навчального курсу;

- пошук наукової літератури за певною темою – за визначеними викладачем темами студент підбирає актуальну і цікаву наукову літературу опрацьовує та надає її викладачу;
- підготовка колекцій документів, матеріалів тощо – пошук судових рішень за участю суб'єктів земельного права, розробка проектів локальних нормативних актів тощо;
- підготовка тематичних презентацій;
- підготовка та публікація наукових статей – тему наукової статті або тез студент погоджує з лектором або викладачем під керівництвом якого буде виконуватися такий вид наукової самостійної роботи;
- участь у конкурсах студентських наукових робіт, участь у наукових конференціях, круглих столах.

4.3. Освітні технології та методи навчання

- освітні технології: проблемного навчання, контекстного навчання, студентоцентроване навчання, аудіо-візуальні технології, наукові дискусії, інтерактивні технології, ІТ-технології тощо;
- методи навчання: поєднання словесних, наочних та практичних методів, метод проблемного викладання, прес-конференції, відео-конференції, гра-практикум, мозкові штурми, моделювання професійних ситуацій, кейс-метод, метод дискусії, круглий стіл тощо.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Земельні спори» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу

навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань, захист есе або реферату за ініціативи студента, контрольна робота. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за п'ятибальною шкалою (від 0 до 5);

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиума або виконання тестових завдань;

– впродовж семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль					Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Самостійна робота студентів	
п/з	Колоквиум	п/з	Колоквиум		
max 30	max 20	max 20	max 10	max 20	max 100

<u>Вид контролю</u>	<u>Кількість балів</u>	<u>Критерії (за кожною з оцінок)</u>
<u>Поточний контроль на практичному занятті</u>	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.

	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
<u>Колоквіум</u>	Max 20	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
<u>Індивідуальна підсумкова письмова робота</u>	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної

		дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.
<u>не зараховано</u>	55	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Немоżliвість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
7. Деякі питання удосконалення механізмів захисту речових прав на земельні ділянки: постанова Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 р. № 925. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/925-2017-п#Text>.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії рейдерству: Закон України від 5.12.2019 р. № 340-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/340-20#Text>.
9. Про затвердження Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2021 р. № 1147. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2021-%D0%BF#Text>.

10. Про затвердження Типового договору оренди землі: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2004 р. № 220. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/220-2004-%D0%BF>.

11. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>.

12. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.

13. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF>.

14. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень: Закон України від 1.07.2004 р. № 1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>.

15. Про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру: постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 р. № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2015-п#Text>.

16. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р. № 963-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text>.

17. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>.

18. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку: Закон України від 14 травня 2015 р. № 417-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417-19#Text>.

19. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 р. № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>.

20. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.

21. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>.

22. Керівні принципи для кращого виконання наявної Рекомендації про альтернативні методи розв'язання спорів між адміністративними органами і приватними сторонами (Європейська комісія з питань ефективності правосуддя (ЄКЕП-СЕРЕЈ) Страсбург, 7 грудня 2007 р., СЕРЕЈ (2007) 15). *Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства*. Київ, 2015. С. 489–496.

23. Рекомендація Рес (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами – приватними особами (ухвалена Комітетом Міністрів 5 вересня 2001 року на 762–ому засіданні заступників Міністрів). *Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства*. Київ, 2015. С. 463–467.

24. Рекомендація Рес (2002) 10 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо медіації в цивільних справах (ухвалена Комітетом Міністрів 18 вересня 2002 року на 808–му засіданні заступників міністрів). *Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства*. Київ, 2015. С. 468–471.

25. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю «Торговий Дім “Кампус Коттон клаб”» щодо офіційного тлумачення положення частини другої статті 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів) від 9.07.2002 р. № 15-рп/2002. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-02>.

26. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Вищого адміністративного суду України щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 143 Конституції України, пунктів «а», «б», «в», «г» статті 12 Земельного кодексу України, пункту 1

частини першої статті 17 Кодексу адміністративного судочинства України від 1.04.2010 р. № 10-рп/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-10#Text>.

27. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X "Перехідні положення" Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) від 22.09.2005 р. № 5-рп/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-05#Text>.

28. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Сокурєнко і Стригун проти України» від 20 липня 2006 року, заяви № 29458/04 та № 29465/04. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_115#Text.

29. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Проніна проти України» від 18 липня 2006 року, заява № 63566/00. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_096#Text.

30. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Стретч проти Сполученого Королівства» від 24.07.2003 р. URL: <https://swarb.co.uk/stretch-v-the-united-kingdom-echr-24-jun-2003/>.

31. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Рисовський проти України» від 20.10.2011 р., заява № 29979/04. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_854#Text.

32. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Зеленчук та Цицюра проти України» від 22 травня 2018 року, заяви № 846/16 та № 1075/16. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_c79#Text.

Література

Основна література

1. Правові позиції Великої Палати Верховного Суду у спорах, що виникають із земельних правовідносин: посібник / Л. А. Швецова та ін. Харків, 2021. 908 с.

2. Земельні спори: правові висновки Верховного Суду / упорядник Ю. Я. Чумак. Київ: Алерта, 2021. 350 с.
3. Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду: коментарі науковців; за заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: Екус, 2020. 496 с.
4. Буракова А. М. Визнання недійсними рішень органів владних повноважень як спосіб захисту земельних прав: моногр. Харків : Юрайт. 2019. 188 с.
5. Ковач Д. Л. Виникнення суб'єктивних земельних прав: моногр. Харків: Фінарт. 2019. 224 с.
6. Лісова Т. В. Правове забезпечення відновлення земель: теоретичні і практичні проблеми: моногр. Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків: Юрайт, 2020. 394 с.
7. Малохліб О. С. Правові засади використання земельних ділянок для житлового будівництва: моногр. Харків: Юрайт, 2021. 176 с.
8. Мироненко І. В. Інститут права сусідства: теоретичні та практичні аспекти: моногр. Івано-Франківськ, Супрун В. П., 2019. 341 с.
9. Одарюк М. П. Правові засади земельних процедур: моногр. / під заг. ред. М. В. Шульги. Харків: ТОВ «Планета-Прінт». 2020. 176 с.
10. Ріпенко А. І. Використання земель для містобудівних потреб: теоретичні та практичні проблеми: монографія. Херсон: Гельветика, 2019. 496 с.
11. Федчишин Д. В. Реалізація та захист земельних прав в Україні: проблеми теорії та практики: моногр. Херсон: Гельветика, 2020. 418 с.
12. Чирик А. О. Спільна часткова власність на земельну ділянку: моногр. Харків: Юрайт, 2020. 172 с.
13. Суща Л. М. Правові засади відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам в Україні: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.06; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса, 2018. 188 с.

14. Юрченко Е. С. Право сільськогосподарського землекористування в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2019. 227 с.

15. Посібник для підготовки до іспиту із земельного права / Д. В. Санніков, М.В. Шульга, В.І. Гордєєв та ін. Харків: Право, 2021. 376 с.

16. Дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду в земельних спорах за участю органів Держгеокадастру за період із 01.03.2018 по 23.11.2020 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Daidzhest_VP_VS.pdf.

17. Дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду у справах зі спорів, що виникають із земельних відносин (застосування норм матеріального права). Рішення, внесені до ЄДРСР за період з 20.04.2018 по 18.09.2019 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/dajdjest_VP_zemelni_spory_2018_2019.pdf.

18. Дайджест практики Верховного Суду у справах із договору оренди землі за період з 2018 по 2021 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Daidzhest_orenda_zemli_2018_2021.pdf.

Додаткова література

1. Боднарчук О. Г., Боднарчук О. І. Проблемні питання правового регулювання відносин щодо користування чужою земельною ділянкою (суперфіцію) в Україні. *Наукові праці НУ ОЮА*. 2020. С. 19–24.

2. Бусуйок Д. В. Законодавче регулювання вирішення земельних спорів у порядку медіації. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 2. С. 147-150.

3. Висіцька І. Емфітевзис: правова природа, умови, форма, доцільність застосування. *Землевпорядний вісник*. 2019. № 11. С. 41–47.

4. Ганенко Р. Особливості вирішення спорів щодо взаємного перетину (накладання) земельних ділянок. *Землевпорядний вісник*. 2021. № 11. С. 31-33.

5. Гоменюк І. Реєстрація прав на землю. *Земельні відносини: Тематичний збірник*. 2019. Вип. 6. С. 13.
6. Гордєєв В. І., Федорович В. І. Відшкодування збитків власникам земельних ділянок і землекористувачам. *Велика українська юридична енциклопедія*. Т. 16: Земельне та аграрне право / редкол.: М.В. Шульга, В.В. Носік, П.Ф. Кулінич та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право. 2019. С. 64–70.
7. Заєць О. Еволюція юрисдикції земельних спорів в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 8. С. 114–119.
8. Заєць О. І. Обрання належного способу захисту земельних прав: окремі проблеми. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 2. С. 151–154.
9. Ігнатенко І. В. Просторове планування як інструмент управління територіальним розвитком громади: правові аспекти. *Право і суспільство*. 2022. № 3.
10. Ігнатенко І. В. Правові питання забезпечення землеустрою як напрямку удосконалення сільськогосподарського землекористування. *Правова позиція*. 2022. № 1 (34). С. 28–32.
11. Ігнатенко І. В. Особливості правового регулювання використання штучно створених земельних ділянок для здійснення забудови територій. *Право і суспільство*. 2020. № 1. С. 221–227.
12. Ільків О. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). *Юридичний вісник*. 2021. № 2. С. 98–104.
13. Ільків О. В. Захист прав користувача земельної ділянки, наданої для сільськогосподарських потреб. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. № 1. С. 32–36.
14. Коломійцева Д. М. Спори щодо визначення судової юрисдикції при оскарженні рішень органів державної влади та місцевого самоврядування

у сфері земельних відносин. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 4. С. 272–278.

15. Кулинич П. Ф. Поновлення договору оренди землі як спосіб захисту прав орендаря: спірні положення законодавства та судова практика. *Судова апеляція*. 2019. № 4. С. 115–125.

16. Лейба Л. В. Земельні спори. Велика українська юридична енциклопедія. Т. 16: Земельне та аграрне право / редкол.: М. В. Шульга (голова), В. В. Носік, П. Ф. Кулинич (заст. голови), та ін. Харків: Право, 2019. С. 240–242.

17. Лісова Т. В. Особливості захисту земельних прав у процесі здійснення реєстраційних дій / Шульга М.В., Шульга Т.М. *Право і суспільство*. 2022. № 4.

18. Марусенко Р. І. Сервітут земельний. Велика українська юридична енциклопедія. Т. 16 : Земельне та аграрне право / редкол.: М.В. Шульга, В.В. Носік, П.Ф. Кулінич та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право. 2019. С. 569–573.

19. Мішина Ж. В. Медіація як альтернативна форма вирішення спорів. Електронна бібліотека юридичної літератури. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/26353/%C6>.

20. Носік В. В., Саркісова Т. Б. До питання про юридичні моделі визначення розміру збитків внаслідок порушення правового режиму земель рекреаційного призначення. *Екологічне право*. 2020. Вип 3. С. 33–35.

21. Торгашова К. О. Практичні проблеми розмежування адміністративної та господарської юрисдикцій на основі критеріїв належності публічно-правових спорів. *Молодий вчений. Юридичні науки*. 2020. № 11 (87). URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/216>

22. Федорович В. І. Право на земельну ділянку у разі набуття права власності на житловий будинок, будівлю або споруду. *Вісник Львівського університету. Серія «Юридична»*. 2018. Вип. 66. С. 179–186.
23. Федчишин Д. В. Актуальні аспекти самозахисту у здійсненні прав на землю. *Право і суспільство*. 2018. № 4. С. 144–149.
24. Федчишин Д. В. Процесуальні права в механізмі судового захисту прав на землю. *Вісн. Запорізького нац. ун-ту*. 2018. № 3. С. 29–36.
25. Федчишин Д. В. До питання про процедури альтернативного вирішення земельних спорів в Україні. *Науков. вісн. Херсонського держ. ун-ту. Серія Право*. 2019. Вип. 1. С. 46–49.
26. Федчишин Д. В. До питання про способи захисту прав на землю. *Науков. записки Ін-ту законодавства Верхов. Ради України*. 2018. № 4. С. 30–35.
27. Харитоновна Т. Є. Емфітевзис: земельний, цивілістичний та екологічний аспекти. *Екологічне право*. 2019. Вип. 3. С. 41–45.
28. Хомінець С. В. Сучасний стан правового регулювання реєстраційної діяльності у сфері реєстраційних відносин / Шульга М. В., Данілік Д. М. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 3.
29. Чирик А. О. Об'єднання земельних ділянок як підстава виникнення права спільної часткової власності. *Право і суспільство*. 2018. № 3/2 С. 98–103.
30. Чирик А. О. Окремі особливості земельної ділянки як об'єкта права спільної часткової власності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 1. С. 165–167.
31. Шульга М.В., Ігнатенко І. В., Федчишин Д. В. Законодавчі новели щодо вирішення земельних спорів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. № 1 (42). С. 75–81.
32. Шульга М. В. Самовільне зайняття земельної ділянки. *Велика українська юридична енциклопедія*. Т. 16: Земельне та аграрне право / редкол.: М.В. Шульга. В.В. Носік, П.Ф. Кулінич та ін.; Нац. акад. прав. наук

України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право. 2019. С. 556–559.

33. Яворська О. Договір як підстава виникнення права користування чужою земельною ділянкою для сільгосподарських потреб. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 120–124.

Інтернет-ресурси

<https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=770> –

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс (СЕНМК).
Кафедра земельного та аграрного права. Земельні спори.

<http://portal.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України.

<https://www.president.gov.ua> – офіційне інтернет-представництво
Президента України.

<http://www.kmu.gov.ua> – офіційний портал Кабінету Міністрів України.

<http://www.menr.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства екології та
природних ресурсів України.

<http://www.minagro.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства аграрної
політики та продовольства України.

<http://land.gov.ua> – офіційний сайт Державної служби України з питань
геодезії, картографії та кадастру.

<http://www.dzk.gov.ua> – сайт Центру державного земельного кадастру.

<http://www.zemres.com> – сайт землевпорядників України.

<http://www.zemli.com.ua> – Земли.com.ua: портал земельних вопросов.

<http://www.pravoua.com.ua> – офіційний сайт журналу «Право України».

<http://lib.rada.gov.ua> – сайт бібліотеки Верховної Ради України.

<http://www.nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України ім. В.
І. Вернадського.

http://10.106.3.2/index.php?option=com_k2&view=item&id=65:elektronniresursi. – Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені
Ярослава Мудрого.

*Додаток 1***Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни**

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності. (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ПК1. Здатність здійснювати критичний та системний аналіз різних правових явищ, земельно-правових норм та юридичних фактів. ПК3. Знання та розуміння юридичної природи категорій «земельні спори». ПК11. Уміння самостійно поповнювати свої знання та використовувати їх в практиці застосування земельного законодавства. ПК19. Здатність критичного та системного аналізу правових норм, правовідносин у професійній діяльності при вирішенні практичних завдань щодо розгляду та вирішення земельних спорів.
ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ПК2. Системно розуміти правові проблеми інституту вирішення земельних спорів та специфіку розгляду та вирішення земельних спорів. ПК4. Здатність тлумачити та застосовувати норми земельного права та законодавства у процесі роботи за юридичною спеціальністю. ПК20. Уміння аналізувати правові проблеми та вирішувати практичні завдання, формувати правові позиції та здійснювати юридичні дії в відповідності із земельним законодавством.

	ПК15. Визначати специфіку вирішення окремих категорій спорів, пов'язаних із земельними правовідносинами у судах загальної, адміністративної та господарської юрисдикції та застосування належних способів захисту земельних прав.
ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ПК5. Здатність планувати, організовувати і контролювати власну діяльність при вирішенні професійних завдань. ПК17. Кваліфіковано обґрунтовувати правові позиції Верховного Суду та самостійну точку зору з тієї чи іншої проблеми, пов'язаної з розглядом та вирішенням земельного спору тощо.
ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення	ПК6. Уміння грамотно і точно обґрунтовувати власну позицію та прийняте рішення за конкретним завданням щодо розгляду та вирішення земельних спорів. ПК12. Здатність ознайомлюватись із законодавством ЄС щодо розгляду та вирішення земельних спорів.
ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.	ПК7. Знання методів, засобів, прийомів, що використовуються у відповідності до прийнятих правил при систематизації нормативно-правових актів земельного спрямування для забезпечення їх досконалості. ПК18. Уміння складати правові документи із застосуванням відповідних прийомів при вирішенні завдань щодо розгляду та вирішення земельних спорів.
ЗК1.1. Здатність вирішувати проблеми інноваційного характеру.	ПК8. Здатність до використання інформаційних технологій і баз даних при вирішенні науково-практичних проблем щодо розгляду та вирішення земельних спорів. ПК13. Володіти навичками

	визначення особливостей правовідносин, що виникають при розгляді та вирішенні земельних спорів.
ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.	ПК10. Уміння професійно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, брати до уваги думки інших членів команди, здатність демонструвати основні навички роботи у команді. ПК16. Виробляти вміння аналізувати правозастосовну практику розгляду і вирішення земельних спорів у сфері захисту земельних прав.
ЗК1.5 Здатність до лідерства, відповідальності, ухвалення неупереджених і вмотивованих рішень.	ПК9. Здатність навчатися та безперервно поновлювати свої знання, уміння самостійно вирішувати науково-теоретичні та науково-практичні проблеми щодо розгляду та вирішення земельних спорів. ПК14. Демонструвати знання щодо юридичних гарантій захисту земельних прав власників та користувачів земельних ділянок як комплексної системи юридичного інструментарію.
СК – фахові компетентності за спеціальністю (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	
СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.	ПК4. Здатність тлумачити та застосовувати норми земельного права та законодавства у процесі роботи за юридичною спеціальністю.
СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.	ПК12. Здатність ознайомлюватись із законодавством ЄС щодо практики вирішення земельних спорів. ПК11. Уміння самостійно поповнювати свої знання та використовувати їх в практиці застосування земельного законодавства. ПК15. Визначати специфіку вирішення окремих категорій спорів,

	пов'язаних із земельними правовідносинами у судах загальної, адміністративної та господарської юрисдикції та застосування належних способів захисту земельних прав.
СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.	ПК2. Системно розуміти правові проблеми вирішення земельних спорів та специфіку розгляду та вирішення земельних спорів. ПК3. Знання та розуміння юридичної природи категорій «земельні спори».
СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.	ПК7. Знання методів, засобів, прийомів, що використовуються у відповідності до прийнятих правил при систематизації нормативно-правових актів земельного спрямування для забезпечення їх досконалості. ПК20. Уміння аналізувати правові проблеми та вирішувати практичні завдання, формувати правові позиції та здійснювати юридичні дії в відповідності з земельним законодавством.
СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.	ПК1. Здатність здійснювати критичний та системний аналіз різних правових явищ, земельно-правових норм та юридичних фактів. ПК16. Виробляти вміння аналізувати правозастосовну практику щодо вирішення земельних спорів.
СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.	ПК5. Здатність планувати, організовувати і контролювати власну діяльність при вирішенні професійних завдань. ПК10. Уміння професійно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, брати до уваги думки інших членів команди, здатність демонструвати основні навички роботи у команді.
СК1.1. Здатність аналізувати механізми оцінки ефективності юридичної практики за напрямками	ПК 9. Здатність навчатися та безперервно поновлювати свої знання, уміння самостійно вирішувати

(галузями) юридичної діяльності.	науково-теоретичні та науково-практичні проблеми щодо розгляду та вирішення земельних спорів. ПК19. Здатність критичного та системного аналізу правових норм, правовідносин у професійній діяльності при вирішенні практичних завдань щодо розгляду та вирішення земельних спорів.
СК1.3. Здатність розрізняти принципи інститутів публічного і приватного права в юридичній діяльності.	ПК14. Демонструвати знання щодо юридичних гарантій захисту земельних прав власників та користувачів земельних ділянок як комплексної системи юридичного інструментарію. ПК17. Кваліфіковано обґрунтовувати правові позиції Верховного Суду та самостійну точку зору з тієї чи іншої проблеми, пов'язаної з розглядом та вирішенням земельного спору тощо.
СК1.5. Здатність вирішувати колізійні проблеми правового регулювання суспільних відносин.	ПК6. Уміння грамотно і точно обґрунтовувати власну позицію та прийняте рішення за конкретним завданням щодо розгляду та вирішення земельних спорів. ПК13. Володіти навичками визначення особливостей правовідносин, що виникають при розгляді та вирішенні земельних спорів.
СК1.6. Здатність демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів (правотворчості, законодавчої техніки, техніки створення корпоративних актів, юридичних документів, систематизації юридичних актів, юридичного письма та юридичної термінології тощо).	ПК8. Здатність до використання інформаційних технологій і баз даних при вирішенні науково-практичних проблем щодо вирішення земельних спорів. ПК18. Уміння складати правові документи із застосуванням відповідних прийомів при вирішенні завдань щодо розгляду та вирішення земельних спорів.

Додаток 2

Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
ПРН – результати навчання за спеціальністю /спеціалізацією (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)		Результати навчання з навчальної дисципліни
ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.	№1	РН НД 1.1. Демонструвати знання і розуміння сучасної земельно-правової доктрини, цінностей, принципів та стандартів у межах галузі земельного права, а також міжнародного та європейського права. РН НД 1.4. Визначати межі земельної правосуб'єктності, статуси суб'єктів земельних правовідносин, форми їх реалізації.
ПРН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.	№1	РН НД 1.3. Демонструвати знання щодо основних правових інститутів земельного права, особливостей їх реалізації та застосування, використовувати знання і практичні навички в галузі захисту прав на землю.
ПРН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та	№1	РН НД 1.2. Здійснювати критичний та системний аналіз різних правових явищ, юридичних фактів, земельно-правових норм і земельних правових відносин. РН НД 1.5. Формулювати та аналізувати проблеми реалізації

перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження		конституційних основ правового регулювання земельних відносин. РН НД 1.6. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів у сфері розгляду та вирішення земельних спорів.
ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.	№1	РН НД 1.7. Надавати консультації щодо можливих способів захисту земельних прав. РН НД 1.8. Формулювати обґрунтовані правові висновки при вирішенні земельно-правових задач і проблем.
ПРН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	№1	РН НД 1.9. Використовувати правничу термінологію у процесі професійної діяльності, оперувати юридичними поняттями і категоріями галузі, застосовувати положення національного та міжнародного законодавства щодо розгляду та вирішення земельних спорів.
ПРН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.	№1	РН НД 1.10. Відшуковувати професійну інформацію й використовувати інформаційні технології і бази даних з метою отримання такої інформації для професійної діяльності.
ПРН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.	№2	РН НД 2.5. Демонструвати знання та розуміння правових проблем і колізій у галузі регулювання земельних відносин, проблеми реалізації норм процесуального та матеріального права в земельних правовідносинах.
ПРН 12. Проводити порівняльно-правовий	№2	РН НД 2.3. Визначати правовий статус органів у сфері приналежності

аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.		земельних прав та земельних спорів, функції та завдання органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин.
ПРН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.	№2	РН НД 2.6. Здійснювати юридичну кваліфікацію при вирішенні практичних завдань у сфері розгляду та вирішення земельних спорів. РН НД 2.7. Здійснювати юридичну кваліфікацію земельного спору, правильно обравши при цьому ефективні спосіб та форму захисту земельних прав.
ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	№2	РН НД 2.2. Виявляти проблеми у правовому регулюванні земельних відносин і пропонувати способи їх вирішення з використанням теоретичних і прикладних знань відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод.
ПРН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.	№2	РН НД 2.1. Обґрунтувати сутність земельного спору, а також аргументувати визначення об'єкта та предмета спору та його підвідомчість. РН НД – 2.9. Готувати проекти актів застосування земельного права в процесі розв'язання практичних завдань.
ПРН1.3. Аналізувати механізми публічно-правового і приватно-правового регулювання в юридичній практиці.	№2	РН НД 2.4. Визначати систему земельних прав громадян, гарантії, форми та способи захисту земельних прав. РН НД 2.10. Застосовувати набуті знання щодо розгляду та вирішення

		земельних спорів у стандартних професійних ситуаціях методами відтворення та реконструкції.
ПРН 1.5. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці.	№2	РН НД 2.8 Демонструвати знання щодо процедурних аспектів та аргументувати переваги вирішення земельного спору у позасудовому чи судовому порядку.

Додаток 3

**Матриця зв'язків модулів навчальної дисципліни, результатів навчання
та предметних компетентностей у програмі навчальної дисципліни**

Результати навчання за навчальною дисципліною / модулями	Предметні компетентності																			
	ПК – 1	ПК – 2	ПК – 3	ПК – 4	ПК – 5	ПК – 6	ПК – 7	ПК – 8	ПК – 9	ПК – 10	ПК – 11	ПК – 12	ПК – 13	ПК – 14	ПК – 15	ПК – 16	ПК – 17	ПК – 18	ПК – 19	ПК – 20
Земельні спори/ Модуль 1																				
РН НД – 1. 1	x																			
РН НД – 1. 2			x																	
РН НД – 1. 3		x																		
РН НД – 1. 4					x															
РН НД – 1. 5																				
РН НД – 1. 6				x																
РН НД – 1. 7											x									
РН НД – 1. 8								x												
РН НД – 1. 9									x											
РН НД – 1. 10												x								
Земельні спори / / Модуль 2																				
РН НД – 2.1						x														
РН НД – 2.2										x										
РН НД – 2.3																			x	
РН НД – 2.4							x													
РН НД – 2.5													x							
РН НД – 2.6														x						
РН НД – 2.7																	x			
РН НД – 2.8																x				
РН НД – 2.9																				x
РН НД – 2. 10															x					